

אונקלוס

כב ואיזמין מימרי לך תמן ואימליל עימך מעלוי כפודתא מבין תרין פרוביא דעל
 כג ארונא דסהדותא ית כל דאיפקיד יתך לות בני ישראל: ותעביד פתורא דאעי
 כד שיטין תרתין אמין אורכיה ואמתא ופלגא רומיה: ותיחפי יתיה דהב דכי

הלשון מורה בזה, ולכן מה שטען הרמב"ן ז"ל על זה ואמר 'ואם היה זה צוואה... משפט הלשון עומד כנגדו'. ובגור אריה כתב פירוש מחודש: "לא ידעתי למה לא ידע, כי לפי דעתי ענין גדול יש ללמוד, ויהיו העדות מעכבים את הארון, שאם לא כתב הוזה אמינא אם אין עדות יהיה הארון, דהא אצל החושן גם כן כתיב (להלן כח ל) 'ונתת אל החושן את האורים ואת התומים' אפילו הכי בבית שני אף אם אין אורים היה החושן נראה יומא כא ב]. הכי נמי שמא אע"ג דאין לחות יעשה הארון כבוד לשכינה, ועל זה אמר עוד 'ונתת אל הארון את העדות' שנה עליו הכתוב לעכב, שלא יהיה ארון אם אין עדות...". עיי"ש עוד ביאור החילוק בזה בין החושן לארון. וראה עוד תוספות השלם אות ג ואות ז. יתן תחילה העדות לתוכו... — ביארו בתוספות השלם (אות ד): "פי' קודם נתינת הכפורת תתן התורה בתוכו. וא"ת מאי צריכה למימר, דבר פשוט הוא שבסתום איך יתן העדות שם. וי"ל שר"ל אפי' לכסותו אם הוא מיושב כראוי לא תכסהו קודם נתינת העדות". (55) וכן בתיב"ע. רש"י מפרש כאן "ונועדתי" מלשון מועד — קביעת זמן. ראה ספר זכרון: "ר"ל שכל 'אועד', 'ונועדתי' הכתוב גבי שכינה, היא מלשון והיו לאותות ולמועדים, למועד הזה כעת חיה, ולא מלשון קברץ או ביאה למקום ההוא, כמו ונועדו אליך כל העדה פתח אהל מועד, דלאו ארח ארעא לפרש הכי גבי שכינה. והוא מה שכתב ז"ל כשאקבע מועד לדבר עמך וכו'. וכן נמי בואתה תצוה ובכי תשא כלהו מפרש להו כי האי גונא. ואם כן, אומרו ונועדתי, לא בא להודיעו שיועד לו שם, אלא להודיעו, שאם יהיה דבור עמו, שיהיה הדבור שם ולא במקום אחר, והוא אומרו כשאקבע מועד לך לדבר עמך, אותו מקום אקבע". וראה באר יצחק. וראה רש"י בראשית יח יד, במדבר כח ב, דברים טז ז, וברש"י (להלן כט מג): "ונועדתי שמה. אתועד עמם בדבור, כמלך הקובע מקום מועד לדבר עם עבדיו שם". לכאורה, נראה שפירש מלשון התוועדות, דהיינו כינוס ואיסוף, אכן, נראה שאף שם כוונתו מלשון "מועד", כאשר כתב בהמשך הדברים. ו"אתועד" — כוונתו אקבע מועד. וראה עוד מקורות והערות שם. וכן נראה שיש לפרש דברי רש"י (גיטין נו ב): "שאגו צורריך בקרב מועדיך. בבית שאתה מתוועד בו". וראה מחברת מנחם (שורש עד): "התשיעי, כי למועד מועדים וחצי (דניאל יב ו) ... ונועדתי ועוד שם: "החמישי, עדת ישראל... ענין להק וקהילה הם". אבל בספר השרשים לר"י בן ג'נאח (שורש יעד): "ונועדתי לך... מי יועידני (איוב ט יט), ופירוש המילה הזו מי יפגעני, וקרוב מן הענין הזה והם המקומות הנקבצים בהם בני אדם ופוגעים זה את זה". (56) ראה ספרי זוטא שם, במדכ"ר יד יט. וראה רש"י (להלן כט מב): "ויש מרבתינו למדים מכאן, שמעל מזבח הנחשת היה הקב"ה מדבר עם משה משהוקם המשכן, ויש אומרים מעל הכפרת, כמו שנאמר ודברתי אתך מעל הכפרת, ואשר אועד לכם האמור כאן אינו אמור על המזבח, אלא על אהל מועד הנזכר במקרא". (57) לפנינו במקרא חסר וי"ו, וכן במנחת שי ליתא נוסח כזה, וכתב ריב"א ובמג"ש שם, שבמסורה גדולה חסר וי"ו. וכן כתב הרא"ם שחיפש בספרי תורה ולא מצא ספר שגורס כאן וי"ו. ויש לציין שגם ראב"ע וחזקוני מפרשים את הוי"ו הנוספת כאן. וראה גליון הש"ס לרעק"א שבת נב ב שציין להרכה מקומות שהש"ס חולק על המסורת שלנו, וציין גם לרש"י כאן. ובדפוס ראשון גורס: "את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל, (אל) כתוב בלא וי"ו". וכעין זה בדפוס אלקבץ. ובזכור לאברהם בשם שני כתב"י נוסף על נוסח זה: "לומר ודיברתי אתך מעל הכפרת, ומהו, את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל". ונראה שאין נוסחאות אלו מקוריות, אלא הן תיקון מגיהים של הנוסחאות הישנות, שכן מה מקום יש להזכיר ולפרש הכתוב "את" בלא וי"ו, שהוא כתיקונו. וכתב בספר זכרון: "כן הוא בנוסחאות הישנות. ויש נוסחאות שכתוב בהן את בלא וי"ו, ונוסחאות שנכתבה בהן הפסוק ולא פרש עליו דבר. ועל זאת הנוסחא דחקו לתקן מה שלא יוכל לתקון, ונוסחאות שלא נכתבה בהן כל עקר לא הכתוב ולא פירשו. וחתרתי לפרש ולהשיב אל היבשה אחת מכל הנוסחאות האלה ולא יכלתי. אבל אחר בקשת המחילה על היותי שולח לשוני בספר משיח ה' אומר אני שספר התורה שפירש עליו הרב ז"ל היה כתוב בו ואת בוי"ו, ולכן הוזקק לפרש עליה מה שכתב בנסחא הראשונה שכתבתי, דלא שייך לומר שכל זה הדבור בכללו הוא תוספת סופרים נוסף על, שהלשון ההוא אין ספק שהוא לשון הרב ז"ל וטבע לשונו הצח והמתוק הידוע ונכר למורגלים בו". (58) בפסחים (קט ב, לענין שיעור מקוה אמה על אמה ברום שלוש אמות): "שולחן